Midrash Fragment.

By

Prof. **Solomon Schechter**, Litt. D., New York.

Introduction.

I am in possession of several Midrashic pieces, a certain number of which seem to me to come from lost Midrashim. The following piece, consisting of 1 leaf in prachment, represents the contents of such an unknown Midrash. It measures $12\frac{3}{4} \times 10\frac{3}{4}$ in. It is written in a fairly ancient Oriental hand, and numbers 37 lines to a page. It is torn in some places, whilst, as a consequence of long exposure, it shows also several obliterated lines or words. The lost Midrash, of which I can think in connection with this piece, may possibly be the Yelamdenu.

The Yelamdenu problem has been often discussed by various scholars, but the results arrived at are still under discussion [1]). What is certain is that such a Midrash existed and was made use of by several of the mediaeval authorities. It is further fairly certain that large portions of it were embedded either by the compilers or by the copyists, in other Midrashim. But it would seem that these copyists have altered certain expressions and phrases peculiar to the Yelamdenu, in order to make the contents of their extracts uniform with the style and diction of the particular book occupying their attention [2]). This circumstance makes it very difficult, almost impossible, to ascertain the features characteristic of the real Yelamdenu. However, some of these features were retained in stray quotations, and where they are found, may be fairly taken as testifying to the origin of the passage in question as coming from the real Yelamdenu. And these are to be found also in our fragment.

[1]) See literature in Greenhut's מדרש תנחומא והילמדינו and his ספר הלקוטים II: 16—28.

[2]) See Epstein מקדמוניות היהודים pp. 63 & 64.

[3]) See also Agaddath Shir Hashirim ed. Schechter, p. 104.

One of these features is a completeness bordering almost on diffusiveness, rarely to be found in other Midrashim. This can easily be seen by a comparsion with extracts given from the Y e l a m d e n u by various ancient authorities who still possessed this Midrash, with the parallel passages in the existing Midrashim. And this feature comes out very strikingly in our present Fragment which gives a long Derasha interpreting certain verses in Job to refer to the Generation of the Deluge. But this Derasha occurs in a very condensed form, also in the old Tanchuma נח, § 17, and in Tanchuma Buber, I: p. 27 b. Interesting is that the latter finishes the paragraph with the words: והדכרים הרבה אלא כדי שלא להטריח בפניכם. The same feature of the completeness is promised through all the contents of our fragment, which could easily be compared with the parallel passages in the known Midrashim by means of the notes.

Anohter Yelamdenu feature is the expression אלהים, which our MS. gives except in one place with האי״ם instead of the הקב״ה used by the Tanchuma [1]). What I wish particularly to call attention to is to a certain correspondence between our text and the Agadath Bereshith, appearing in the latter in a very mutilated and corrupt text. One is lamost inclined to believe that the Midrash from which our text comes, served as a basis for the Agadath Bereshith. However, I may come back to this subject on some other occasion.

This short preface will suffice for the present. I shall only in conclusion convey my congratulations to the Rev. Dr. Kaufman Kohler, President of the Hebrew Union College, in honour of whose Seventieth birthday this volume is published. He was always a great student of the Agadah, and I hope that this contribution will prove acceptable.

Recto

שנ׳ כי כרם י״י צבא׳ בית יש׳[2] אמ׳ הא״ם לכני נח שאלו לאביכם בשביל ששמור התורה והיה לו רחמים על העוף ועל הבהמה ריחמתי עליו אמ׳ ר׳ .... בן ר׳ ..... | כל מי שהוא מרחם על הבריות יהא מבושר שלא״ים מרחם עליו מנין ונתן לך רחמים | ורחמך והרבך[3] ומנין ישמר את התורה שנ׳ ונח מצא חן בעיני י״י ואין חן אלא תורה | שנ׳ כי לוית חן הם לראשך וג׳ וכן תתן לראשך לויית חן[4] ובשביל כך מלטו הא״ם ולכל | מי שהיה עמו והכתיב עליו שהוא צדיק

[1]) See Epstein, מקדמוניות, ibid and H a g a d a t h S h i r H a s h i r i m, ibid.

[2]) Isa. 5 : 7.

[3]) Deut. 13 : 18. For a partial parallel, see S i f r i, ed. Friedmann, p. 93 b. text and notes. The dots at the beginning of the Derasha indicate 3 or 4 words which are so obliterated as to make them entirely illegible. The first word shows traces of something like יהודה. See T o s e f t a ed. Zuckermandel, p. 366.

[4]) Prov. 1 : 9 and 4 : 9. See S i f r a, p. 12 d on ויחונך and Num. Rab. XI : 6.

שהיו כל אותו הדור רשעים ופיים האים לנח | והכתיב עליו שהוא צדיק מנין תמה שקראו בעינין שקראו **אלה תולדות נח** וגו׳ זה | הוא שאמ׳ הכתוב יי׳ צדיק יבחן וג׳ ימטר על רשעים פחים[1] וג׳ יי׳ צדיק יבחן זה נח | שבדקו האים ומצאו צדיק שנ׳ איש צדיק תמים היה ורשע ואוהב חמס[2] זה דור | המבול[3] שהיו כולן גוזלין זה את זה ורודפין אחר החמס שנ׳ ויאמר אים לנח קץ כל | בישר בא לפני וג׳ היה לאחד טהן שדה והיה להברו שדה אצלה והיה נוטל קימעה | קימעה מן התחום עד שהיה נוטל אותה שנ׳ גבולות ישיגו[4] וג׳ וכן היה לאדם צאן והיה | חברו הולך ולוקח אחד אחד עד שהיה נוטל את כל העדר שנ׳ עדר גזלו וירעו[5] וכן | היה יתום עני לוקח לו שיח אחד משהיה מגדלו היה אחר בא ונוהגו הימנו שנ׳ חמור | יתומים ינהגו[6] וג׳ וכן היתה אשה אלמנה לוקחת לה עגל אחד ומגדלתו ומשהיה | נעשה שור היה בא אחד ונוטלו הימנה שנ׳ יחבלו שור אלמנה[7] כך עני בא ליכנס | לדין והיו מטין את דינו שנ׳ ישו אביונים מדרך[8] כל אלו היו עושין חוץ מן הערוות | שהיה בהן אמ׳ להן האים הרשעים שבעולם אחר חמס אתם רצים לבנות כאן ממון | חייכם[9] וכל ממון שכינסתן מן הגזל אני מאבד מן העולם שנ׳ ויטח את כל היקום אשר | על פני האדמה מהו היקום זה הממון כשם שנ׳ בקרח ואת כל היקום אשר ברגלי[הם][10] | ולמה נקרא הממון יקום שהוא מעמיד את הרגלים[11] ואיבד אותן האים ואת מ[מונם] | הוי ורשע ואוהב חמס שנאה נפשו ימטר על רשעים פחים ויהי הגשם על [הארץ וג׳] | כיון שאיבדן האים ואיבד ממונם שהיו גוזלין הציל נח מתוכן[12] עליה . . . . . .[13] | החמס קם למטה רשע וג׳ מהו ולא נה בן[הם ש]אבדו הכל ולא היה נ . . . . . | ומצאו צדיק[14] אלה תולדות נה׳

דב[ר אח]ר אלה תולדות נח . . . . . | לפיכך את האים התהלך נח אלא כיון שאיבד האים את דור . . . . . .[15] | תפס בידו של נה והיה מיטיל עמו את

Cf. Lev. R. II : 10 and Seder Eliyahu R. ed. Friedmann, p. 35. The proof there, however, is not from Prov. but from Gen. 8 : 20.

[1]) Ps. 11 : 6.

[2]) Ps. ibid. 5.

[3]) See Gen. Rabb. XXXII : 3.

[4]) Job 24 : 2.

[5]) Job ibid.

[6]) Job ibid. 3.

[7]) Job ibid.

[8]) Job ibid. 4.

[9]) The Ms. has here a mark pointing to the margin where the word אתם is supplied. Probably it should be אתכם.

[10]) Deut. 11 : 6.

[11]) See Sanhedrin 110 a.

[12]) Almost the whole of the Derasha on the verses from Job are to be found in Tanchuma נה and Tanchuam Buber, I : 27 b, but in a very condensed form.

[13]) Supply [עליה]ם הכתוב אומר.

[14]) See Gen. Rab. XXXI : 1 and parallels given in the commentaries of the Derashoth to Exek. 7 : 11. These would suggest to fill the gaps in the following way: [שאבדו הכל ולא היה [בהם אלא נח שבדקו] ולא נה [בהם וג׳ ללמדך.

[15]) Supply חמבול.

האלהים התהלך נח . . . . . [1] | צדיק אחר היה והית׳ תופס ביהו ומשיל עמו אף אתם ש . . . . . [2] שנ׳ ועמך | כלם צדיקים[3] לעתיד לבוא אני עתיד להוות משיל ב . . . . . והתהלכתי בתוככם[4] ׳ג | — ויזכר א׳ם את נח ילמדנו רבנו הרואה את הקשת בענן מה הוא חייב לברך כך | שנו רבותינו הרואה את הקשת . . . . . [5] ברוך א׳ה י׳י א׳נו מלך הע׳ | וזכר הברית[6] הרי מן המשנה . . . . . [7] את קשתי נתתי בענן וג׳ והית׳ הקשת | בענן וג׳ בוא וראה אין מעשה הא׳ם כמעשה בשר ודם בנוהג שבעולם מלך | בשר ודם יש לו אוהב והוא מהכבו יתר מדאי וכל זמן שהוא חי האהבה עומדת | לא עשה[8] אלא כיון שמת בטלה האהבה אבל הא׳ם אינו כן אלא אוהב הוא את הצדיקים | שנ׳ י׳י אוהב צדיקים[9] היה אברהם אבינו אוהבו שנ׳ זרע אברהם אוהבו[11] וכל זמן | שהוא חי הא׳ם מחכבו לא עשה[10] אלא מת אברהם קפץ הא׳ם וכא לו אצל יצחק להנחיל || (Verso) את האהבה שני׳ ויהי אחרי מות אברהם ויברך א׳ם את יצחק בנו וג׳[12] ואחר כך מת יצחק | בא לו אצל יעקב בנו שנ׳ וירא א׳ם אל יעקב[13] עוד בנוהג שבעולם שנים נכנסין לדין | לפני השלטון אחד עני ואחד עשיר מהו עושה נוטל לאותו עשיר פנים יתיר מן העני והי׳[14] | אלא משתיק לעני ושומע לעשיר אבל הא׳ם אינו כן אלא הגדולים והקטנים שוין | לפניו תדע לך ראה מה כתוב תפילה למשה איש הא׳ם תפלה לעני כי יעטף[15] השוה | משה גדולן של כל יש׳ ושל כל הנביאים לעני[16] דבר אחר בנוהג שבעולם אם | יעמד עני לפני בעל הבית מבקש בידו צדקה ויתן לו כמה יתן לו מזון יום אחד או | מזון שני ימים או לכל השבת או לכל השנה או לשתים אבל הא׳ם אדם חייה שבעים או שמונים שנה או יתר וכל ימי חייו הא׳ם זן אותו דבר אחר אדם עולה | לספינה ויש עמו

---

[1]) Perhaps we should supply נח.

[2]) Supply שנקראתם בולכם צדיקים.

[3]) Isa. 60 : 21.

[4]) Probably we had here מטיל בכבודי. The known Midrashim offer no real parallel. Only the Midrash Agada, ed. Buber, has the expression הקב״ה תופס etc. Cf. Sifra, ed. Weiss, p. 111 b, the Derasha on והתהלכתי בתוככם (Lev. 26 : 12).

[5]) Supply חייב לברך מאי מברך.

[6]) See Berachoth, 59 a.

[7]) See Tanchuma נח § 6 and Tanchuma Buber, I : 16 b, according to which we have to supply here מן התורה מנין שנאמר.

[8]) Meaning of these two words is not clear to me. Perhaps it means, "he did not wait" or "tarry".

[9]) Ps. 146 : 8.

[10]) See Note 8.

[11]) Isa. 41 : 8.

[12]) Gen. 25 : 11.

[13]) Gen. 35 : 9.

[14]) Reading doubtful. Perhaps it is והיך. The succeeding אלא is as it seems a peculiarity of the style of this Midrash. See the first four or five lines of the following page where these words occur without any particular necessity for it.

[15]) Ps. 90 : 1 and 102 : 1.

[16]) This Derasha is omitted in both Tanchumas, but some remainders of it can be found in the Agadath Bereshith, Ch. 6.

בהמה נמלים סוסים וחמורים אם עמדה רוח סערה בים מה הן | עושין משליכין את הבהמה לים וממליטין את בני אדם אבל האי"ם אינו כן אלא | כיש לו רחמים על בני אדם כך יש לו רחמים על הבהמה שכך הוא אומר ורחמיו | על כל מעשיו[1]. דבר אחר אדם יש לו בהמה אינה שקולה בבנים אלא | לעולם הבנים הביבין יתיר מן הבהמה אבל האי"ם אינו כן אלא שוה לפניו תדע לך | אלא כשיבקש האי"ם להאביד את כל העולם שקל בני אדם עם הבהמה שנ' ויאטר | י"י אמחה את האדם אישר בראתי לא עשה אלא ביון שבא האי"ם להרצות לעולמו | ולהזכר לנח הצדיק נזכר אף להיה ולבהמה עמו מנין ממה שקראו בעינין ויזכר א"ים את נח[2] ויזכר א"ים זה הוא שאמר הכתוב י"י שמעתי שמעך יראתי[3] | בשעה שהכעיסו דור המבול האי"ם ואיבדן במי המבול היו אנשי דור המבול גבורים | [שנ' ה]מה הגבורים אשר מעולם[4] ומה היו עושין אלא שנזר האי"ם שיעלה תהום | . . . .[5] אותם היה כל אחד ואחד מהן כובש על התהום שלא יעלה עליו שנ' ויסברו | [מעינות] התהום שהיו גבורים יתר מדאי מה עשה להן האי"ם פתח עליהן ארובות | . . . . . .[6] האי"ם הם גבורים אף אני עשיתי בגבורתי שנ' נבקעו כל מעינות | . . . . .[7] אברו מן העולם כיון ש . . . . מן העולם ביקש להאביד אף לנח | . . . . .[8] אמחה את האדם וג' כי עש[יתים] וגח שאף נח היה עמהם בכלל אלא | . . . .[9] קודמין בכל אותו הפעם נזכר האי"ם לנח ומצא חן לפניו ומילטו | . . . . . .[10] א"ים את נח הוי ברוגז רחם תזכר[11] אמ' דויד זכר רחמיך י"י וחסדיך | ויזכר[12] א"ים את נח הרי יפה שמה[13] ואת כל החיה ואת כל הבהמה אמ' דוד צדקתך | כהרדי אל[14] אי להן לרשעים

---

[1]) Ps. 145 : 9. This Derasha we have in a shortened form in both Tanchumas but the preceding one is omitted in the old Tanchuma.

[2]) See Tanchuma Buber where the end of the Derasha is to be found following the contents of the preceding ד"א.

[3]) Hab. 3 : 1.

[4]) Gen. 6 : 4.

[5]) Supply ויציף.

[6]) Supply ארובות השמים אמר.

[7]) Supply תהם רבה. See for a remainder of this Derasha, Tanchuma נח § 7. See also Gen. Rab. XXXI : 12, and other parallels given there in the commentaries.

[8]) Supply עמהן שנאמר.

[9]) Perhaps we should supply רחמיו.

[10]) Perhaps we should supply בזכות תולדותיו ויזכר. A similar Derasha we have about Adam in Gen. Rab. XXII : 1.

[11]) Hab. 3 : 1. Some reminiscence of this Derasha is to be found in the Agadath Bereshith, Ch. 5, about the end.

[12]) Ps. 25 : 6.

[13]) The meaning of these three words is not clear to me. Perhaps שמה is a corruption of דרשה. See Pesikta Rab., p. 28 b, הרי יפה. Parallels as to the unworthiness of Noah are to be found in Gen. Rab. XXIX : 1 and Sanhedrin, 108 a. Cf. commentaries for other passages.

[14]) Ps. 36 : 7. The real Derasha is on the second clause of the verse אדם ובהמה תושיע. Cf. Gen. Rab. XXXIII : 1 about the end, Pesikta Buber, p. 73 b, and Tanchuma Buber, I : 18 a, and parallels given there by the commentators.

אי להן לדיבוקיהן אשריהן הצדיקים ואשרי דיבוקיהן | כשאבדו דור המבול אבדו עמהן כל החיה וכל הבהמה שנ׳ ויגוע כל בשר הרומש | אם בני אדם חטאו העוף והבהמה והחיה מה חטאו אלא אי להן לרשעים ואי | להן הדבוקין בהן ובשנתרצה הא׳ים לעולמו [ונזכר] לנח נזכר אף להיה ולבהמה | עמו ויזכר אלהים את נח ומה נח זכה החיה והבהמה מה זכו אלא אשריהן הצדיקים | ואשריהם דיבוקיהן אמ׳ שלמה הולך את חכמים יחכם[1] וג׳ שכל מי שנדבק לצדיק | אינו ניזוק תדע לך בגדיהן של חנניה וחביריו לא נשרפו בשירדו לתוך כבשן האש | שנ׳ וסרבליהון לא שנו[2] ולמה שהיו דבוקין לצדיקים אמ׳ הא׳ים ליש׳ מה הלבישין | על שהיו דבוקין לצדיקים ירדו לאש ולא ניזוקו אתם שאתם דבוקין לצדיקו של עולם[3] |

שהוא

[1]) Prov. 13 : 20.

[2]) Dan. 3 : 27.

[3]) The nearest parallel (except in the beginning) is Yalkut Shimoni to Prov. § 950. Cf. also the same Yalkut to Torah, § 824, and Jeremiah, § 292. See also Tanchuma Buber, I : 8 a, seq., and Grunhut L e k u t i m , VI : 14 b.

STUDIES IN JEWISH LITERATURE

ISSUED

IN HONOR OF PROFESSOR

KAUFMANN KOHLER, PH. D.

PRESIDENT HEBREW UNION COLLEGE, CINCINNATI, OHIO

ON THE OCCASION

OF HIS SEVENTIETH BIRTHDAY

MAY THE TENTH

NINETEEN HUNDRED AND THIRTEEN

BERLIN

GEORG REIMER, PUBLISHER AND PRINTER

1913